Euskal Herriko Ahotsak

ahotsak.com

Amaia Pagaldai Urrutia

Arrasate, Gipuzkoa (1961)

Aurkibidea

Biografia

Uribarri auzoko Baztargainazpi baserrian jaioa. Aita bertakoa zen eta ama eskoriatzako baserri batekoa. Gesalibarreko eskolan ibili zen 11 urtera arte eta ondoren Almenen. Magisteritza ikasi zuen eta ikastolan ibili zen lanean (San Frantzisko Xabier, gerora Arizmendi) erretiroa hartu arte. Gurasoek ez zioten hika egin, baina etxean entzun zuen umetatik. Baina berba egiten hasi zenetik esan daiteke hasi zela hika berba egiten; izan ere, animaliei hika berba egiten zien, eta egiten die. Gerora, 17 urterekin, hasi zen lagunekin hika hitz egiten. Hitanoari buruzko elkarrizketa egin genion, Mariasun Ibabe lagunarekin batera. Koldo Zubizarreta bere senarra ere proiektu bererako elkarrizketatu genuen.

Zintak

ARR-199

- **Proiektua**: Arrasaten hika
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Etxeberria, Idoia
- **Data**: 2024-05-21
- **Iraupena**: 94 min
- **Euskarria**: Bideo digitala
- **Kodifikatzailea**: Etxeberria, Idoia

Pasarteak

1. Elkarrekin hika egiteko ohitura

- **Erref**: ARR-199/002
- **Iraupena**: 0:00:54. **Hasi**: 00:00:28. **Bukatu**: 00:01:22
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:
Elkarrekin hika egin izaten dute beti, baita ikastolan ere. Ohitura kontua da.

2. Mariasunen gurasoak Udalakoak

- **Erref**: ARR-199/005
- **Iraupena**: 0:01:53. **Hasi**: 00:02:51. **Bukatu**: 00:04:44
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:
Arrasaten jaioa, kalean, Makatxenea baserrian (gaur egun Santa Marina auzoa). Guraso biak Udalakoak zituen. Gurasoek hika egiten zuten elkarrekin, bikote izan aurretik ere lagunak zirelako. Alaba bakarra da eta hika egin diote beti.

3. Gesalibar auzoan bizimodua, umetan

- **Erref**: ARR-199/013
- **Iraupena**: 0:02:38. **Hasi**: 00:14:08. **Bukatu**: 00:16:46
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:
Uribarri auzoko baserri batean jaioa, Baztargain Azpin, baina Gesalibarrerako joera zuten. Aita bertakoa zuen eta ama Eskoriatzakoa. 11 urtera arte Gesalibarko eskolan ibili zen eta bertakoak ditu lagunak. Gero Almenen ikasi zuen, Eskoriatzan.

4. Eskola garaiko hizkuntza: gaztelania

- **Erref**: ARR-199/014
- **Iraupena**: 0:03:16. **Hasi**: 00:16:46. **Bukatu**: 00:20:02
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Kanpoko jendearekin harremana
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:
Etxean hitanoa asko entzun du umetatik. Gurasoek anai-arrebekin hika egiten zuten eta baita lagunekin ere, adinekoekin. Gurasoek zuka egiten zuten elkarrekin. Beraiei oso haserre zeudenean egiten zieten hika, baina normalean zuka. Eskolan maistrak bakarka zeudenean soilik egiten zion euskaraz, baina erdara hutsean ziren eskolak. Kanpotar asko zeuden eskolan; "maketoekin" ez ziren ondo konpontzen orduan, gerora bai.

5. Anaiarekin eta lagunekin erdaraz sasoi batean

- **Erref**: ARR-199/015
- **Iraupena**: 0:02:39. **Hasi**: 00:20:02. **Bukatu**: 00:22:41
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz
- Euskara » Euskararen egoera
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Goi mailako ikasketak

Laburpena:
Anaiarekin ere erdaraz egiten zuen batzuetan eta baita lagunekin ere, etxean euskaraz egin arren. Oso berandu hasi ziren hika egiten lagun koadrillan. Etxean debekatuta zuten erdaraz egitea. Almenen bi talde egin ziren: euskaldunen taldean zegoen bera. Koadrilako hiruk erabaki zuten Magisteritza egitea eta ordaun hasi ziren euskaraz (eta hika) egiten. Batua ikasi egin behar izan zuten, euskaltegian.

6. Kontzientzia linguistikoa eta mudantza hitanora

- **Erref**: ARR-199/016
- **Iraupena**: 0:01:36. **Hasi**: 00:22:41. **Bukatu**: 00:24:17
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz
- Euskara » Euskararen egoera
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Goi mailako ikasketak

Laburpena:
15-16 urterekin bazuen kontzientzia politikoa, baina linguistikoa 17-18rekin etorri zitzaion, Magisteritza ikasten hasi zenean. Hasieran zuka eta gero hika. Koadrillako gehienak baserri ingurukoak ziren eta etxean hika entzundakoak.

7. Erraz hasi zen hika

- **Erref**: ARR-199/017
- **Iraupena**: 0:03:22. **Hasi**: 00:24:17. **Bukatu**: 00:27:39
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:
Senarra izango zuenak (Koldo Zubizarretak) joera handia zuen euskaraz egiteko. Semeari hika egiten dio, baina alabari ez dio egin izan sekula. Semeak egiten du hika lagun batzuekin, baserri giroko mutilekin. Hika egiten hasi zenean ez du gogoratzen zailtasunik izan zuenik, noka zein toka. Batzuek toka egiten diete neskei ere.

8. Ikastolan ezagutu zuten elkar

- **Erref**: ARR-199/019

- **Iraupena**: 0:03:30. **Hasi**: 00:27:59. **Bukatu**: 00:31:29
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak
- Euskara » Tratamenduak
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:
San Franzisko Xabier ikastolan ezagutu zuten elkar, eta hika hasi ziren baserriko iraskea taldetxo bat elkartu zenean. Norekin egin duten hika ikastolan. Mariasunek mendiko lagunekin hika egiten du, baina bik bakarrik erantzuten diote hika. Irakasle batzuek ahalegin handia egin dute hika egiteko.

9. Norekin egiten duten hika

- **Erref**: ARR-199/020
- **Iraupena**: 0:03:37. **Hasi**: 00:31:29. **Bukatu**: 00:35:06
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz
- Politika » Jarrera politikoak » Abertzaleak
- Euskara » Tratamenduak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:
Koadrilako gehienekin egiten du hika Amaiak, mutil zein neska. Anaiarekin ez du sekula hika egin, urtebete zaharragoa den arren. Mariasunek debekatuta zuen etxean gaztelaniaz hitz egitea; amak esaten zion mojek eskolan esandakoak gezurra zirela. Familia abertzalekoak dira biak eta etxean errieta egiten zieten erdaraz eginez gero.

10. Seme-alaben hizkuntza ohiturak

- **Erref**: ARR-199/021
- **Iraupena**: 0:01:48. **Hasi**: 00:35:06. **Bukatu**: 00:36:54
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz
- Euskara » Euskararen egoera
- Euskara » Tratamenduak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:
Ez du seme-alabei euskaraz egiteko beharrik izan, etxeko hizkuntza euskara izan delako. Semeak arazoak izan zituen gaztelaniaz ondo egiteko, beti baserrian egoten zelako. Alabak ez, Extremadurako zaintzaile bat izan zutelako eta harekin ikasi zuelako. Seme-alabek lagunekin euskaraz egiten dute gehienbat.

11. Mariasuni barre egiten zioten ilobek, hika egiten zienean

- **Erref**: ARR-199/022
- **Iraupena**: 0:02:13. **Hasi**: 00:36:54. **Bukatu**: 00:39:07
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:
Hika egiten duten gazte gutxi ezagutzen dituzte. Mariasuni barre egiten zioten umeek hika egiten zienean. Iloba batek esaten dio pena duela ez zuelako ikasi. Amaiak gogoan du ondarrutarrek ez zietela ulertzen hika eginda.

12. Gazteek ez dute hika egiten Arrasaten

- **Erref**: ARR-199/023
- **Iraupena**: 0:01:57. **Hasi**: 00:39:07. **Bukatu**: 00:41:04
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:
Amaiak dio 50 urtetik gorakoekin egiten duela hika, baserri ingurukoak denak ere. Gazteek ez dutela egiten uste du. 33 urteko semeak egiten du, baina oso lagun gutxirekin. Kaletarrek ez ei dakite hika. Gurasoak baserrikoak dituzten gazteek ere ez dute egiten hika.

13. Galeraren zergatia eta hitanoaren gutxiespena

- **Erref**: ARR-199/024
- **Iraupena**: 0:04:36. **Hasi**: 00:41:04. **Bukatu**: 00:45:40
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Baserria vs. Kalea
- Euskara » Euskararen egoera
- Euskara » Tratamenduak
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:
Galderaren zergatia zein izan daitekeen. Mariasunek dio Udalan batzuek umeei erdaraz egiten zietela, ez hika ez zuka. Hitanoa oso jende gutxirekin egiteko dela jaso du Amaiak ere, eta errespetu falta dela seme-alabei hika egitea. Baserritarren konplejuak: burla egiten zieten eta erdaraz egiten zuten, ez igartzeko baserritarrak zirela.

14. Hitanoa, familiakoekin eta lagunarterako

- **Erref**: ARR-199/025
- **Iraupena**: 0:02:38. **Hasi**: 00:45:40. **Bukatu**: 00:48:18

- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Baserria vs. Kalea
- Euskara » Tratamenduak
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna

Laburpena:
Udalarako errepiderik ez zegoen eta astoan joan behar izaten zuten. Mariasuni 'bulling'-a egiten zioten eskolan, baserritarra zelako. Amaiak ez du baserritarra izateagatik halakorik jasan. Hitanoari buruz entzun dutena: familia edo lagunarterako soilik dela. Mariasunen aitajaunak mutilei egiten zien hika, neskei ez.

15. Mariasun guardia zibilari erantzuten

- **Erref**: ARR-199/026
- **Iraupena**: 0:01:32. **Hasi**: 00:48:18. **Bukatu**: 00:49:50
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararekiko sentimendua
- Euskara » Euskararen egoera
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:
Mariasunek gogoan du Guardia Zibila baserrira joan zela miaketa bat egitera, eta amandreari kargu hartu ziotela gaztelaniaz ez zekielako. Mariasunek erantzun zion guardia zibilari, zortzi urterekin.

16. Euskara txarra Arrasatekoa?

- **Erref**: ARR-199/027
- **Iraupena**: 0:02:22. **Hasi**: 00:49:50. **Bukatu**: 00:52:12
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararekiko sentimendua
- Euskara » Euskalkia, herri hizkerak, euskara batua

Laburpena:
Magisteritza ikasten hasi zenean, Ondarrukoek beraien erara hitz egiten zutela eta beraiek ere eurenean egiten hasi ziren. Batua eta euskalkiak: beraien euskara txarra zela uste zuten. Tolosakoak zuen fama ona. Udalan egon zen apaiz batek ere hala esaten omen zuen.

17. Mutilek hika gehiago neskek baino?

- **Erref**: ARR-199/028
- **Iraupena**: 0:03:28. **Hasi**: 00:52:12. **Bukatu**: 00:55:40
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz
- Euskara » Tratamenduak
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna

Laburpena:
50 urtetik gorako baserritarrek egiten dute hika, eta oso gutxik. Beraien lagun taldeetan neskek ere berdin-berdin egiten dute hika; beste leku batzuetan mutilek gehiago egiten dute. Arrasaten 50 urtetik beherakoen artean ez da hitanoa mantendu. Amaiak ez die egin seme-alabei, errieta egiteko ez bada; bere senarrak semeari bakarrik.

18. Ezezagunekin hikarik ez

- **Erref**: ARR-199/030
- **Iraupena**: 0:02:34. **Hasi**: 00:56:46. **Bukatu**: 00:59:20
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz
- Euskara » Tratamenduak
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna

Laburpena:
Emakumeek ez dute ezezagunekin hika egiten (gizakumeek errazago). Jakin egin behar dute besteak errejistro hori darabilela. Gizonezkoak gehiago sozializatu izan dira emakumeak baino, baina aurreko belaunaldietako kontua dela diote. Beraiek beraien amak baino askoz askeagoak izan dira.

19. Zer egin hitanoa galdu ez dadin

- **Erref**: ARR-199/031
- **Iraupena**: 0:02:26. **Hasi**: 00:59:20. **Bukatu**: 01:01:46
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalkia, herri hizkerak, euskara batua
- Euskara » Tratamenduak
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:
Hitanoa galtzen dabil: ezer egin beharko al litzateke? Hika ikastaroak beharrezkoak direla diote. Goiena Telebistak batua erabiltzen dute. Euskalkien lekua hedabideetan eta ikastetxeetan. Ahozkoan bertako euskalkia erabili dute biek.

20. Arrasateko euskalkia ere arriskuan

- **Erref**: ARR-199/032
- **Iraupena**: 0:02:36. **Hasi**: 01:01:46. **Bukatu**: 01:04:22
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalkia, herri hizkerak, euskara batua

- Euskara » Tratamenduak
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:
Eskolan euskalkia entzutea garrantzitsua iruditzen zaie. Askotan irakasleek ez dakite bertako hizkera. Arrasateko hizkera galtzeko arriskuan dago. "Larue" hitza (horia), adibidez, jada ez da erabiltzen. Ezin da dena ikastetxeen esku utzi. Etxeko transmisioaren garrantzia.

21. Hika irakastea eskoletan?

- **Erref**: ARR-199/034
- **Iraupena**: 0:02:42. **Hasi**: 01:05:56. **Bukatu**: 01:08:38
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalduntzea eta alfabetatzea
- Euskara » Tratamenduak
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:
Amaiak dio tarteka entzuten direla gurasoen artean euskaraz egiteko kanpainak, baina ez nahikoa. Eskolan hika lantzea ere ondo ikusten du, bertsolaritza lantzen den moduan. Hika ikastaroek ere jarraipena behar dute, ez solteak izan.

22. Umeek erdararako joera

- **Erref**: ARR-199/035
- **Iraupena**: 0:02:08. **Hasi**: 01:08:38. **Bukatu**: 01:10:46
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera
- Euskara » Tratamenduak
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:
Eskolatik irtenda erdaraz egiten dute ume askok. Ez zaie kanpotarrei errua bota behar. Baliteke arabiarrek gehiago egitea bertakoek baino. Hika ikastaroak egon dira Arrasaten. "Hikalagunak" izateko gertu daude, "ahal dutenean".

23. Appa Hi! aplikazioari buruz

- **Erref**: ARR-199/036
- **Iraupena**: 0:03:10. **Hasi**: 01:10:46. **Bukatu**: 01:13:56
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Teknologia berriak eta sare sozialak
- Euskara » Tratamenduak
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:
Appa hi! aplikazioari buruz hitz egiten dute. Amaiari oso erraza iruditu zaio. Modu ona iruditzen zaie hika ikasteko. Inportantea da ez moztea, hanka sartuaz ikasteko.

24. Mobil bariko garaia

- **Erref**: ARR-199/043
- **Iraupena**: 0:01:52. **Hasi**: 01:17:00. **Bukatu**: 01:18:52
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Teknologia berriak eta sare sozialak
- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Aparatuak, objektuak
- Euskara » Tratamenduak

Laburpena:
Teknologia berrietara engantxatu gara denok. Amaia gaztea zela, auzoan telefono bakarra zegoen eta urte gutxian mobilari lotuz joan gara. beharra sortzen da. Oporretan mobilaz ahaztu egiten dira.

25. Emakumeen bizimodua lehen eta orain

- **Erref**: ARR-199/045
- **Iraupena**: 0:03:13. **Hasi**: 01:18:58. **Bukatu**: 01:22:11
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Feminismoa
- Euskara » Tratamenduak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna

Laburpena:
Emakumea etxe barruan sartuta eta gizonezkoen zerbitzura zegoen lehen. Oraindik asko dago egiteko: kargudunak gizonezkoak dira orain ere eta zaintza emakumeen esku dago. Feminismotik asko egin da (Mariasun mugimendu horretan ibili izan da).

26. Teknologia berrien abiadura

- **Erref**: ARR-199/047
- **Iraupena**: 0:02:48. **Hasi**: 01:22:19. **Bukatu**: 01:25:07
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Teknologia berriak eta sare sozialak

Laburpena:
Teknologia berriekin kokoteraino dago Mariasun. Amaiak dio lan munduan ere sartu direla eta larritasun handienak horretxekin igaro dituela berak irakaskuntzan.

27. Militantzia eta konpromisoa

- **Erref**: ARR-199/049
- **Iraupena**: 0:02:38. **Hasi**: 01:25:10. **Bukatu**: 01:27:48
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak

Laburpena:
Mariasun beti izan da militantea eta konpromiso falta ikusten du gaur egun. Francoren garaian aldaketan sinesten zuten. Zaintza lanengatik utzi zuen militantzia Mariasunek. Amaia ere euskararen militantea izan da gaztetatik.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-10-31

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com